

ΤΟΜΕΑΣ ΑΜΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (Τ.ΑΜ.ΑΣ.)

Ακαδημαϊκός Επιβλέπων: Καθηγητής Χάρης Παπασωτηρίου

Ο Τομέας Άμυνας και Ασφάλειας (Τ.ΑΜ.ΑΣ.) απαρτίζεται από τις παρακάτω ερευνητικές ομάδες:

Ομάδα Εθνικής Ασφάλειας και Διαχείρισης Κρίσεων **Επικεφαλής ομάδας: Δρ. Νίκος Παπαναστασόπουλος*** **Βοηθός Επικεφαλής: Δημήτρης Νίκας**

Σύντομη περιγραφή της ομάδας: Η ομάδα Εθνικής Ασφάλειας και Διαχείρισης Κρίσεων έχει ως αντικείμενο έρευνας τον χειρισμό κρίσεων σε διακρατικό και διεθνές επίπεδο. Μελετά την έννοια της κρίσης σε θεωρητικό – στρατηγικό, θεσμικό και πρακτικό επίπεδο, αναλύοντας όλες τις διαστάσεις και τις πτυχές που εγείρει η εμφάνιση και η αναγκαιότητα πρόληψης και διαχείρισης αυτής. Το σημερινό σύνθετο διεθνές περιβάλλον, η αστάθεια στην ευρύτερη περιοχή εθνικού ενδιαφέροντος και η ιστορικά συχνή εμπλοκή της χώρας μας κρίσεις, καθιστούν το όλο αντικείμενο ιδιαίτερα ενδιαφέρον και επιβάλλουν την επιστημονική προσέγγιση, με χρήση αναλυτικών εργαλείων από το πεδίο της επιστήμης και της ζώσας πραγματικότητας, καθώς και τον εμπλουτισμό της με την στρατιωτική – στρατηγική εμπειρία και ανάγνωση. Κατά το προηγούμενο ακαδημαϊκό έτος (2020-2021) η ομάδα εξέδιδε ενημερωτικό δελτίο ενώ οργάνωσε συζήτηση για τη στρατηγική κουλτούρα της Ελλάδος, στο πλαίσιο των 200 ετών από την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης.

Καθήκοντα: συγγραφή ερευνητικής εργασίας (paper), σύνταξη ενημερωτικού δελτίου, συμμετοχή στην διοργάνωση προσομοίωσης.

Τομείς έρευνας:

1. ΓΝΩΣΙΟΘΕΩΡΙΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΡΙΣΕΩΝ
2. LESSONS LEARNED ΑΠΟ ΚΡΑΤΗ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ
3. ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ (CASE-STUDIES)
4. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ
5. ΑΠΟΔΕΛΤΙΩΣΗ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ
6. ΘΕΩΡΙΑ ΠΑΙΓΝΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ
7. ΘΕΣΜΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΧΕΙΡΙΣΜΟΥ ΚΡΙΣΕΩΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ
8. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΡΙΣΙΜΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
9. ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ - ΑΣΥΜΜΕΤΡΕΣ ΑΠΕΙΛΕΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Ομάδα Ναυτικής Στρατηγικής **Συντονιστής: Σπυρίδων Μαζαράκης**

Η Ομάδα Ναυτικής Στρατηγικής και Θαλάσσιας Ασφάλειας αποτελεί τμήμα του τομέα Άμυνας και Ασφάλειας του Ινστιτούτου Διεθνών Σχέσεων (ΙΔΙΣ). Δημιουργήθηκε το 2014 με σκοπό την μελέτη και ανάλυση θεμάτων που εξελίσσονται στο θαλάσσιο περιβάλλον.

Η έρευνα της ομάδας Ναυτικής Στρατηγικής και Θαλάσσιας Ασφάλειας βασίζεται δύο διακριτούς αλλά αλληλοσυμπληρούμενους θεωρητικούς πυλώνες. Ο πρώτος πυλώνας εστιάζει στην Ναυτική Στρατηγική ως την, παραδοσιακά νοούμενη, θεωρία της στρατιωτικής χρήσης των ναυτικών δυνάμεων ενός κράτους προς εκπλήρωση των εθνικών αντικειμενικών σκοπών του. Ο δεύτερος πυλώνας, αυτός της Θαλάσσιας Ασφάλειας, επικεντρώνεται στο σύνολο των απειλών που

λαμβάνουν χώρα στο θαλάσσιο περιβάλλον (όπως η λαθραία μετακίνηση προσώπων και υλικών, η πειρατεία, η τρομοκρατία, το οργανωμένο έγκλημα και η υποβάθμιση του θαλασσίου περιβάλλοντος) και υπονομεύουν την αίσθηση κοινωνικής, οικονομικής και εσωτερικής ασφάλειας ενός κράτους. Η παράλληλη μελέτη των θεμάτων που εντάσσονται στους ανωτέρω δύο πυλώνες δίνουν μια ολοκληρωμένη και σφαιρική αντίληψη επί των απειλών και προκλήσεων που προέρχονται ή διαδραματίζονται στο θαλάσσιο πεδίο ώστε να είναι εφικτή η εκπόνηση προτάσεων προς ένα πιο ασφαλές θαλάσσιο περιβάλλον.

Οι σκοποί της ομάδας είναι

- α. Η θεωρητική κατάρτιση των μελών στις έννοιες της Ναυτικής Στρατηγικής και της Θαλάσσιας ασφάλειας,
- β. Η εκπαίδευση τους στην έρευνα πρωτογενών πηγών,
- γ. Η συγγραφή επιστημονικών κειμένων.
- δ. Η δημιουργία ενός πλαισίου ανταλλαγής απόψεων για την προώθηση και αναβάθμιση των ερευνητικών πεδίων της Ναυτικής Στρατηγικής και της Θαλάσσιας Ασφάλειας.

Ομάδα Στρατηγικής Κουλτούρας **Συντονιστής: Σπυρίδων Κατσούλας** **Επικεφαλής: Ευστάθιος Κουτσουράκης**

Η μελέτη της στρατηγικής κουλτούρας παρουσιάζει μεγάλη ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια προσελκύνοντας το ενδιαφέρον της διεθνούς βιβλιογραφίας. Βασίζεται στην υπόθεση ότι διαφορετικές συλλογικές οντότητες σκέφτονται και δρουν με διακριτό τρόπο σε ζητήματα στρατηγικής. Η στρατηγική κουλτούρα ορίζεται ως το σύνολο των πεποιθήσεων, νοοτροπιών και προτιμώμενων τρόπων συμπεριφοράς μίας συλλογικής οντότητας γεωγραφικά εντοπισμένης και με κοινή ιστορική εμπειρία.

Σκοπός της Ομάδας Στρατηγικής Κουλτούρας είναι να εξεταστούν παραδείγματα από τη διεθνή βιβλιογραφία καθώς και να αναλυθεί σε βάθος η ελληνική στρατηγική κουλτούρα. Η μελέτη της έννοιας της στρατηγικής κουλτούρας θα συμβάλλει στην καλύτερη κατανόηση της διεθνούς πολιτικής αλλά και της στρατηγικής συμπεριφοράς της Ελλάδας.

Ομάδα Νομικών Θεμάτων **Συντονιστής: Φίλιππος Κοντιζάς**

Η ομάδα Νομικών Θεμάτων του Τομέα Αμυντικών Θεμάτων του ΙΔΙΣ έχει στόχο να συνδέσει επίκαιρα ζητήματα των διεθνών σχέσεων με την νομική τους διάσταση και την επίδραση που έχει σε αυτά το πεδίο του Διεθνούς Δικαίου. Θέματα, όπως το νομικό υπόβαθρο της Διοίκησης και λειτουργίας των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας, η σύγχρονη οριοθέτηση όρων όπως π.χ. ο Κυβερνοπόλεμος, καθώς και οι νομικές όψεις ζητημάτων όπως η Εφεδρεία, η Εθνοφυλακή, ο Κοινοβουλευτικός Έλεγχος και Εποπτεία των Υπηρεσιών Πληροφοριών, η Συγκριτική Δικαιϊκή Ανάλυση μεταξύ δυτικών εννόμων τάξεων αποτελούν, ενδεικτικά, το πεδίο ενδιαφέροντος της ομάδας, μέσα από τις ερευνητικές εργασίες των μελών που επιθυμούν να ενταχθούν σε αυτή. Υπεύθυνοι για την εκπόνηση των παραπάνω μελετών είναι οι Στρατιωτικοί Δικαστές κ.κ. Κοντιζάς Φίλιππος και Τσιαχρής Χρήστος.

Ομάδα Γεωπολιτική Δικτύων και Υποδομών **Συντονιστής: Γρηγόρης Πατρικάκος**

Η ερευνητική ομάδα, ως κύριο στόχο της, έχει την εξέταση και ανάλυση των διεθνών και περιφερειακών ενεργειακών, τηλεπικοινωνιακών και μεταφορικών δικτύων, καθώς και των υποδομών που τα συνοδεύουν στα πλαίσια των διαμετακομιστικών κόμβων και των στρατηγικών υψηλής τεχνολογίας και επιμελητείας. Θα παρουσιαστούν οι κυριότερες επενδύσεις παγκοσμίως στους τομείς αυτούς, καθώς και οι αμφίδρομες συνέπειες που επιφέρουν σε κρατικές οντότητες, περιφερειακά υποσυστήματα και το διεθνές περιβάλλον ασφάλειας (security/safety) σε κοινωνικό, διπλωματικό, θεσμικό, στρατιωτικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό επίπεδο.

Ομάδα Στρατιωτικής Ιστορίας: **Συντονιστής: Ανδρέας Λιούμπας**

«Πόλεμος πάντων μὲν πατήρ στί, πάντων δὲ βασιλεύς» Ηράκλειτος

Η Ομάδα Μελέτης Στρατιωτικής Ιστορίας του Ινστιτούτου Διεθνών Σχέσεων σχεδιάζει και υλοποιεί ερευνητικά έργα (research projects) με αντικείμενο επιλεγμένους πολέμους και μάχες από όλες τις ιστορικές περιόδους. Ταυτόχρονα, εντός του πλαισίου της αποστολής του ΙΔΙΣ, το οποίο συνδυάζει έρευνα και εκπαίδευση, σχεδιάζει και υλοποιεί εκπαιδευτικά προγράμματα για την κατάρτιση των δόκιμων ερευνητών σε ειδικά αντικείμενα. Ο σκοπός των ερευνητικών έργων της Ομάδας είναι διττός. Αφενός στοχεύουν στη διερεύνηση της στρατηγικής, της τακτικής, του τεχνολογικού, κοινωνικού ή και πολιτικό – οικονομικού υπόβαθρου καθώς και άλλων ειδικών παραγόντων οι οποίοι επέδρασαν στην έκβαση ενός πολέμου ή μιας μάχης. Αφετέρου, πάντοτε στο πλαίσιο της αποστολής του ΙΔΙΣ, μελετούν ολιστικά τον πόλεμο ως θεμελιώδες – κοινωνικό, πολιτικό, φιλοσοφικό - φαινόμενο διαμόρφωσης των Διεθνών Σχέσεων.

Στο πλαίσιο της συμμετοχής στην Ομάδα οι δόκιμοι ερευνητές εργάζονται σε ένα ερευνητικό έργο το οποίο έχει ως ελάχιστο παραδοτέο την δημοσίευση σε ένα περιοδικό ομότιμης αξιολόγησης. Προς αυτό το σκοπό εκπαιδεύονται μέσω ειδικών προγραμμάτων διάρκειας δύο ακαδημαϊκών εξαμήνων, προκειμένου:

α) Να αποκτήσουν μια πλήρη εικόνα του κύκλου ζωής ενός ερευνητικού έργου (Μελέτη/Σχεδιασμός – Οργάνωση – Υλοποίηση/Επίβλεψη – Δημοσίευση Αποτελεσμάτων). Σκοπός της υπόψη εκπαίδευσης είναι να αποκτήσουν οι δόκιμοι ερευνητές την ικανότητα κατάρτισης ενός σχεδίου έρευνας που να πληροί τις προϋποθέσεις για εύρεση χρηματοδότησης.

β) Να αποκτήσουν τις βασικές δεξιότητες (soB skills) ενός υποψήφιου μέλους ερευνητικής ομάδας. Σκοπός της υπόψη εκπαίδευσης είναι η συμπλήρωση των τυπικών ακαδημαϊκών προσόντων των δόκιμων ερευνητών με δεξιότητες όπως, ενδεικτικά, η διαχείριση χρόνου και πόρων, η ιεράρχηση προτεραιοτήτων, η ομαδικότητα/συνεργασία, η κριτική και αναλυτική σκέψη και η αυτοαξιολόγηση.

γ) Να ασκήσουν και να βελτιώσουν όλες τις υφιστάμενες ακαδημαϊκές δεξιότητες τους.

Ομάδα Διακυβέρνησης στον χώρο Σενγκεν **Συντονιστής: Μάρκος Παπακωνσταντής**

Ο χώρος Σένγκεν αποτελεί μια πραγματικότητα όπου σε μια λέξη εμπεριέχονται σύνθετα δεδομένα: φυσικός χώρος χωρίς έλεγχο των προσώπων στα εσωτερικά σύνορα, εξωτερικά σύνορα εποπτευόμενα από οργανισμούς της ΕΕ και από έξυπνα συστήματα πληροφοριών, κοινοί κανόνες διέλευσης, κοινές θεωρήσεις εισόδου, βιομετρικά διαβατήρια. Το άθροισμα των κανόνων και των

διαδικασιών που διέπει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και των αρμόδιων οργανισμών, φορέων και υπηρεσιών της ΕΕ με σκοπό την ανεμπόδιστη λειτουργία του χώρου, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα και πλέον αναγνωρίσιμα επιτεύγματα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Τα δε οφέλη αυτής της συνεργασίας δεν περιορίζονται μόνο στη διευκόλυνση των μετακινήσεων μεταξύ των κρατών μελών του χώρου χωρίς γραφειοκρατικούς περιορισμούς και χωρίς να διακυβεύεται η δημόσια τάξη και η εσωτερική ασφάλεια, αλλά επεκτείνονται και στην οικονομική ανάπτυξη, στην εμπάθυνση των σχέσεων μεταξύ των Ευρωπαίων πολιτών, καθώς και στην πολιτιστική ανάπτυξη. Το «κλειδί» της επιτυχούς διαχείρισης του χώρου Σένγκεν κρύβεται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των κρατών μελών του σχετικά με την ικανότητά τους να εφαρμόζουν πλήρως τα κοινά πρότυπα και τους κανόνες που καθιστούν δυνατή την άρση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα. Η εμπιστοσύνη στη λειτουργία του χώρου Σένγκεν έχει κλονιστεί σοβαρά τα τελευταία χρόνια με αφορμή τις προσφυγικές ροές. Αποτέλεσμα της ανάγκης να διαφυλαχθεί περαιτέρω από κινδύνους που δύνανται να κλονίσουν το θεμελιώδες δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας εντός της ΕΕ, το Νέο Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, η Επιτροπή επιχειρεί να προτάξει την αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών στο πλαίσιο ενός αυστηρότερου πλαισίου κανόνων και διαδικασιών.

Σκοπός της ομάδας Σένγκεν είναι να εξετάσει το σύνολο των κινδύνων που απειλούν τον χώρο και σχετίζονται με το οργανωμένο έγκλημα, την τρομοκρατία και τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων. Θα εξετάσει το σύνολο του κεκτημένου Σένγκεν προκειμένου να εντοπίσει υφιστάμενα και δυνητικά τρωτά σημεία και θα εισηγηθεί μία σειρά προτάσεων με σκοπό την ενίσχυση της συνεργασίας των ευρωπαϊών εταίρων και της έμπρακτης αλληλεγγύης την οποία οφείλουν να επιδεικνύουν σε περιπτώσεις κρίσης όπως αυτή του 2015. Η εξέταση της περίπτωσης της Ελλάδας θα συζητηθεί εκτενώς, όπως και οι μορφές έμπρακτης αλληλεγγύης που έχει λάβει στη διαχείριση του προσφυγικού ή που θα έπρεπε να λαμβάνει ως παραμεθόριο κράτος της ΕΕ και μία από τις κύριες πύλες εισόδου υπηκόων τρίτων χωρών στην ΕΕ.